

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2025/2729-12

Saksbehandler: Alf-Petter Tenfjord

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
	20.10.2026	Formannskapet
	27.10.2026	Kommunestyret

Utredning av samorganisert brann- og redningstjeneste: Fosen brann- og redning IKS (FBRT Iks), Gauldal brann- og redning IKS (GBR Iks) og Trøndelag brann- og redningstjeneste IKS (TBRT Iks)

Kommunedirektørens innstilling

Kommunestyret i Midtre Gauldal

1. Legger til grunn at GBR IKS skal videreføres som eget selskap fremover.
2. Legger til grunn at det er meget viktig å opprettholde god lokalkunnskap og lokal styring med brann og forebyggingsressursene i en tid hvor dette utfordres.
3. Punktene over forutsetter at GBR IKS jobber aktivt med å forebygge de utfordringer som følger av å være et lite selskap hva angår faglige utfordringer, samt økonomisk og organisatorisk bærekraft og robusthet.
4. Har også forventninger til at Brannsamarbeid Trøndelag – kommunalt oppgavefelleskap – skal vise seg effektiv i å synliggjøre faglige og økonomiske gevinster, og samtidig gi god styring for eierne.

Vedlegg:

- 1 Utredning av samorganisert brann- og redningstjene
- 2 2026 06 16 Norconsult; Tillegg til brannutredning
- 3 Protokoll representantskap 3-2026
- 4 Uttalelse fra tillitsvalgte etter fase 1 12.06.202
- 5 Brannsjefens saksutredning til Trondheim kommunes

Sammendrag

Midtre Gauldal kommune eier Gauldal brann og redning IKS (GBR IKS) sammen med Melhus kommune. Kommunestyret har bedt kommunedirektøren forut for budsjettprosessen i 2027 om å ta initiativ sammen med Melhus til å utforske mulighetene for ulike typer effektiviserings- og strukturtiltak. Dette skal også omfatte en vurdering av utvidelse av samarbeid til flere kommuner, i form av utvidet interkommunalt samarbeid eller annen egnet samarbeidsform.

På vegne av eierkommunene i Fosen brann- og redningstjeneste IKS (FBRT), Gauldal brann- og redning IKS (GBRIKS) og Trøndelag brann- og redningstjeneste IKS (TBRT), har Norconsult utarbeidet et beslutningsgrunnlag. Formålet har vært å belyse om – og i hvilken form – en samorganisering kan bidra til å styrke brann- og redningstjenesten faglig, operativt og organisatorisk, sett opp mot dagens løsning.

Norconsults utredning er overordnet, og er gjennomført som første del av en totrinnsprosess. Det er derfor en god del problemstillinger som ikke er utredet tilstrekkelig til å beslutte sammenslåing. Fase 2 igangsettes forutsatt politisk og administrativ beslutning i de berørte kommunene etter gjennomført fase 1. Først da vil man kunne ha et beslutningsgrunnlag for å si noe om samorganisering mer konkret. Spørsmålet man skal ta stilling til er derfor om en fase 2 utredning er aktuell eller ikke.

Kommunedirektøren er utfra en helhetlig vurdering kommet frem til at fase 2 ikke bør være aktuelt nå. Lokal forankring og sterk lokal medvirkning er særdeles viktig i alle de utfordringer som det pekes på knyttet til forhold som et fremtidig brann- og redningsvesen skal ivareta og at det fremover må videreutvikles gode samarbeidsplattformer mellom brannselskapene i regionen. Å fortsette akkurat som i dag vil imidlertid ikke være et alternativ. Skal GBR IKS være et tilstrekkelig bærekraftig alternativ framover vil bla. følgende være viktig:

- Brannsamarbeid Trøndelag må vise seg effektiv i å synliggjøre faglige og økonomiske gevinster, og fungere godt nok styringsmessig for eierne.
- Det må jobbes aktivt for faglig, økonomisk og organisatoriske robusthet i GBR IKS, og at selskapet gjennom årsmeldinger mv viser styringsdata som sammenligner beste praksis i andre selskaper. Styringsdata som viser hvor mye den enkelte kommune bruker pr innbygger på ulike funksjoner som for eksempel forebygging, er interessant.
- God eierstyring er nødvendig for å se om vi lykkes med dette, eller om situasjonen og rammebetingelsene mer heller i retning av at samorganisering er bedre alternativ. Foruten styring IKSet sine organer, bør det som del av eierstyringen være jevnlig kontakt mellom selskapet og kommunedirektørene.

Som forutsatt i bestillingen har administrasjonen hatt tett kontakt med og samkjørt seg med administrasjonen i Melhus kommune i denne saken. Tilsvarende saksframlegg med så godt som like konklusjoner, er nå til behandling i folkevalgte organer i Melhus kommune.

Saksopplysninger

Bakgrunn for saken

Bakgrunnen for denne saken og kommunestyrets oppdrag til kommunedirektøren tar utgangspunkt i kommunestyremøte 9.12.2025, sak 73/25, hvor det ble gjort følgende vedtak:

1. Midtre Gauldal kommunestyre tar til etterretning revidert dokumentasjon av brann- og redningsvesenet, som framlagt av Gauldal Brann og Redning IKS og vedtatt i representantskapet for GBR IKS. Den bygger på vedlagte dokumenter:
  - a. Dokumentasjon av brann- og redningsvesenet i Midtre Gauldal og Melhus 2021
  - b. BrannROS 2021
  - c. Forebyggendeanalyse 2021
  - d. Beredskapsanalyse 2021
2. Brannordningen skal i 2026 fungere slik det ble forutsatt ved utarbeidelse av «GBR IKS Budsjett 2026 og økonomiplan 2027 - 2029 vedtatt representantskap august 2025».
3. Kommunestyret ber om årlig rapportering fra GBR IKS om status for gjennomføring og avvik.
4. Det gis mulighet til at kommunedirektøren orienterer godt om saken i neste formannskapsmøte, og at det gis fullmakt til formannskapet å avgjøre saken.

Vedtak i formannskapet 16.12.2025 i sak 88/25:

1. Midtre Gauldal kommunestyre tar til etterretning revidert dokumentasjon av brann- og redningsvesenet, som framlagt av Gauldal Brann og Redning IKS og vedtatt i representantskapet for GBR IKS. Den bygger på vedlagte dokumenter:
  - a. Dokumentasjon av brann- og redningsvesenet i Midtre Gauldal og Melhus 2025
  - b. Brann ROS 2025
  - c. Forebyggendeanalyse 2025
  - d. Beredskapsanalyse 2025
2. Brannordningen skal i 2026 fungere slik det ble forutsatt ved utarbeidelse av «GBR IKS Budsjett 2026 og økonomiplan 2027 - 2029 vedtatt representantskap august 2025».
3. Kommunestyret ber om årlig rapportering fra GBR IKS om status for gjennomføring og avvik.
4. Kommunestyret ber administrasjonen
  - a. forut for budsjettprosessen i 2027 om å ta initiativ sammen med Melhus kommune til å utforske mulighetene for ulike typer effektiviserings- og strukturtiltak. Dette skal også omfatte en vurdering av utvidelse av samarbeid til flere kommuner, i form av utvidet interkommunalt samarbeid eller annen egnet samarbeidsform.
  - b. følge opp funn knyttet til pkt 3a sammen med beskrevne nødvendige tiltak og investeringer i tråd med dokumentasjonen og økonomiplanen vedlagt revidert brannordning.
  - c. legge fram sak om revidert brannordning når den er gjennomgått som nevnt i pkt 3.a. og 3.b. og legge den fram for kommunestyret.
  - d. Politisk involvering samt medvirkning og medbestemmelse for ansatte skal ivaretas i prosessen.

Høsten 2025 ble kommunedirektøren i Midtre-Gauldal kommune og konstituert rådmann i Melhus kommune kontaktet av administrasjonen i Trondheim kommune hvor de ble invitert til et orienteringsmøte for en nærmere orientering rundt mulig grunnlag for nærmere brannsamarbeid i aksene Levanger til Oppdal. Den administrative ledelsen i kommunene Midtre Gauldal og Melhus som er eiere av GBR IKS hadde på dette tidspunktet ingen fullmakt til å gå videre med dette initiativet, men fant det naturlig å orientere formannskapet om henvendelsen. Uavhengig av dette initiativet fra administrasjonen i Trondheim så var det klare politiske signaler om at det ville komme et politisk forslag om utredning av mulig sammenslåing av brann- og redningstjeneste langs nevnte akse. Beslutningen om å gå videre med utredning kom altså gjennom kommunestyret/formannskapet vedtak.

Når eierne har besluttet at mulig samarbeid skal utredes, måtte dette håndteres gjennom selskapets styrende organer og de ansatte skulle da ivaretas med utgangspunkt i de krav som settes i arbeidsmiljøloven.

På nyåret i 2026 ble det klart at eierkommunene i TBRT, FBRT og GBR ønsket å gå videre med en utredning med utgangspunkt i følgende mandat:

- Utarbeide et beslutningsgrunnlag for eierkommunene i Fosen brann- og redningstjeneste IKS (FBRT), Gauldal brann- og redning IKS (GBRIKS) og Trøndelag brann- og redningstjeneste IKS (TBRT), hvor formålet skal være å belyse om – og i hvilken form – en samorganisering kan bidra til å styrke brann- og redningstjenesten faglig, operativt og organisatorisk, sett opp mot dagens løsning.
- Bakgrunnen for utredningen er også tuftet på et stadig mer komplekst risiko- og trusselbilde, preget av blant annet klimaendringer, økt avhengighet av kritisk infrastruktur, demografiske endringer og skjerpede krav til samvirke, kvalitet og dokumentasjon. Samtidig stiller både brann- og eksplosjonsvernloven, brann- og redningsvesenforskriften og nasjonale føringer tydelige krav til robusthet, responstid og systematisk styring, innenfor stramme kommunale økonomiske rammer.
- Utredningen er gjennomført som en kunnskapsbasert, sammenliknende analyse av dagens situasjon (0-alternativet) og tre samorganiseringsalternativer:
  - o samorganisering mellom Trøndelag brann og redning IKS (TBRT IKS) og Gauldal brann- og redning IKS (GBR IKS) i en felles organisasjon.
  - o samorganisering mellom TBRT IKS og Fosen brann- og redning IKS (FBRT IKS) i en felles organisasjon.
  - o samorganisering av TBRT IKS, GBR IKS og FBRT IKS i én felles organisasjon. I denne sammenheng forstås samorganisering som etablering av en felles juridisk og operativ organisasjon.

Faktiske opplysninger

Eierkommunene i GBR IKS består av: Melhus og Midtre Gauldal

Eierkommunene i TBRT IKS består av: Trondheim, Malvik, Indre Fosen, Frøya, Oppdal og Rennebu

Eierkommunene i FBRT IKS består av : Åfjord kommune og Ørland kommune

Vurdering

For Midtre Gauldal kommune er følgende tre hovedalternativer relevante:

1. Videreføre GBR IKS som eget interkommunalt selskap, sammen med Melhus kommune (0-alternativet)
2. Samorganisere GBR IKS og TBRT IKS i én felles brann- og redningstjeneste.
3. Samorganisere GBR IKS, TBRT IKS og FBRT IKS i én felles brann- og redningstjeneste.

Det er viktig å ha klart for seg at Norconsults utredning er en fase 1-utredning. Den omfatter ikke detaljert vurdering av arbeidsrettslige konsekvenser, endelig organisasjonsmodell, konkrete investeringer eller detaljert dimensjonering.

En eventuell fase 2 skal blant annet vurdere organisasjonsmodeller, juridiske, økonomiske, styringsmessige og operative konsekvenser samt overgangs- og implementeringsløp.

Det er viktig ved vurderingen av alternativene. Tallene og organisasjonsskissene må forstås som beslutningsstøtte for valg av videre retning, ikke som et ferdig grunnlag for gjennomføring.

a) Utfordringsbildet for brann- og redningstjenestene

Norconsult peker i rapporten på, at:

- Brann- og redningstjenestene står overfor et mer sammensatt risiko- og trusselbilde, samtidig som det stilles økende krav til kompetanse, dokumentasjon, samvirke, robusthet og systematisk styring.
- Utfordringer for GBR IKS
Samlet sett kjennetegnes GBR IKS av et risikobilde med relativt lavere hendelsesfrekvens enn i storbyregioner, men med høy sårbarhet knyttet til naturhendelser, infrastruktur og framkommelighet. Lange avstander, samlokalisering av kritisk infrastruktur langs vassdrag og transportårer, samt klimaendringer som forsterker flom- og skredfare, stiller krav til en robust og tilpasset organisering av brann- og redningsberedskapen. Evne til samvirke, situasjonsforståelse og håndtering av hendelser med potensielt store konsekvenser er sentrale forutsetninger for beredskapen i regionen
- Utfordringer for TBRT IKS, FBRT IKS og GBR IKS samlet
Det samlede risikobildet tilsier dermed at utfordringsbildet først og fremst handler om strukturell og systemisk sårbarhet, snarere enn enkeltstående lokale risikofaktorer (bortsett fra Ørlandet flystasjon). Dette må forstås i lys av brann- og redningsvesenets samfunnsoppdrag, som innebærer å håndtere et bredt spekter av hendelser innenfor alminnelighetens rammer, snarere enn å være spesialtilpasset enkeltstående risikoforhold. Forbedringspotensialet ligger derfor i begrenset grad i å redusere enkeltstående risikoer, men i hvordan organisering, styringsmodeller og samvirke kan videreutvikles for å styrke den strukturelle og systemiske robustheten. På den måten kan brann- og redningsvesenet bedre oppnå sine resultatmål innen forebygging, beredskap og innsats på tvers av regionene
- Utfordringer for brann- og redningstjenestene framover

Meld. St. 16 (2023 – 2024) *Brann- og redningsvesenet — Nærhet, lokalkunnskap og rask respons i hele landet* peker på større utfordringer gjennom mer ekstremvær, en uklar oppdragsportefølje og stramme kommunale budsjetter. Brann- og redningsvesenets representant i lokal redningssentral (LRS) har ingen myndighet utover sitt eget område, og kan ikke styre ressurser. Det betyr at brann- og redningsvesenet mangler myndighet og mulighet til å koordinere innsats når man trenger det som mest. Det er per i dag ingen formell struktur som kan håndtere en brannhendelse på regionalt nivå. Statsforvalteren har ikke fullmakt i sin instruks til å overta ansvar fra kommunene. Politiet er heller ikke ment å overta brannsjefens formelle ansvar i håndteringen av en brann.

Regjeringen poengterer at brann- og redningsvesenet skal fortsette å være et kommunalt ansvar, men peker samtidig på at brann- og redningsvesen bør i større grad vurdere å etablere samarbeid på tvers av kommunegrenser for å kunne løse mer krevende samfunnssikkerhets- og beredskapsutfordringer. Slike samarbeid skal være basert på frivillighet og risiko- og sårbarhetsanalyser. Et enkelt brann- og redningsvesen er primært organisert og dimensjonert for å håndtere ordinære og typiske hendelser. Store, kompliserte og alvorlige hendelser som kvikkleireskred, ekstremvær, omfattende skogbranner eller brann i tette trehusområder skjer sjelden, men de har skjedd og vil skje igjen. For å kunne håndtere hendelser som krever omfattende mannskap, spesialutstyr eller spesiell kompetanse, er brann- og redningsvesener i stor grad avhengige av samarbeid.

Brann- og redningsvesen må også håndtere et bredt spekter av forebyggende oppgaver, og det er nødvendig å forstå og forhindre nye og komplekse risikoer. Samarbeid rundt forebyggende tiltak kan være avgjørende for

å skaffe den nødvendige kunnskapen og kompetansen som brann- og redningsvesenene kanskje mangler selv.

Når det gjelder GBR IKS sier Norconsult:

- At selskapet er en relativt liten organisasjon. Norconsult viser til at dagens forebyggende virksomhet i stor grad er basert på minimumsbemanning. Dette innebærer sårbarhet ved blant annet fravær og utskifting av personell og gir begrenset kapasitet til å håndtere økende og mer komplekse oppgaver.
- Samtidig viser GBR IKS' beredskapsanalyse at den desentraliserte stasjonsstrukturen har stor betydning for beredskapen. Utgangspunktet i 0-alternativet er derfor at dagens stasjoner videreføres.

Under er det derfor gjort en oppsummering av de ulike alternativene:

b) Alternativ 0 – videreføring av GBR IKS

Alternativet innebærer at Midtre Gauldal og Melhus kommuner fortsatt eier og styrer GBR IKS, og at dagens organisatoriske hovedstruktur videreføres.

Fordeler

En videreføring gir stor lokal styring og eiermessig innflytelse. Med bare to eierkommuner er avstanden mellom kommunene, selskapets ledelse og den operative virksomheten relativt liten. Dette gir gode muligheter for at lokale behov og prioriteringer i Melhus og Midtre Gauldal blir synlige i styringen av selskapet.

Alternativet innebærer også kontinuitet og lav omstillingsrisiko. Man unngår en omfattende virksomhetsoverdragelse, harmonisering av organisasjoner, systemer, arbeidsprosesser og styringsstrukturer.

Videre ivaretas lokalkunnskap og lokal identitet. Dette er særlig relevant for en beredskapsorganisasjon hvor kjennskap til geografi, vegnett, virksomheter, særskilte risikoobjekter og lokale ressurser har betydning.

Dagens desentraliserte stasjonsstruktur kan videreføres. Dette gir forutsigbarhet for lokale mannskaper og lokalsamfunnene.

Ulemper/usikkerhet

Hovedutfordringen er organisatorisk sårbarhet. GBR IKS har et mindre fagmiljø og dermed mindre mulighet for spesialisering og ekstra kapasitet enn en større organisasjon. Særlig innen forebygging, analyse, planverk, administrasjon og ledelse kan enkeltpersoner og små fagmiljøer bli kritiske.

Dette kan også påvirke rekruttering og kompetanseutvikling. En større organisasjon kan tilby bredere fagmiljøer, flere spesialiseringsmuligheter og større muligheter for faglig mobilitet.

Alternativet innebærer videre at Melhus og Midtre Gauldal selv må finansiere nødvendige framtidige styrkinger av GBR IKS.

- Norconsults 0+-beregning indikerer en økning på om lag 4,8 mill. kroner årlig for GBR IKS, men Norconsult understreker at tallene er indikativ og ikke bør brukes direkte som beslutningsgrunnlag uten videre kvalitetssikring.
- Kommunedirektøren i Midtre Gauldal støtter seg på at administrasjonen i Melhus har undersøkt med daglig leder i GBR IKS, som sier at det er grunnlag for å korrigere dette tallet.
  - Det som inngår i de 4,8 mill. kronene er et identifisert behov for å styrke forebyggende siden med 0,2 årsverk hvilket daglig leder opplyser er ivaretatt gjennom deltidsansatte.
  - Videre er det påpekt behov for å øke forebyggende siden innen feiing med 1 årsverk. Dette er imidlertid et årsverk som ikke belastes eierkommunene, men inngår i selvkostregnskapet innen feiing. Det er derfor grunnlagt for å trekke ut 0,95 mill. kroner knyttet til dette.
  - Videre er det lagt til grunn at behovet for dagkasereringen når Melhus sentrum når over 8000 innbyggere (I underkant av 7400 innbyggere i dag) vil koste Melhus kommune 3,85 mill. kroner. Denne prisen er nå redusert til 1,5 mill. kroner med bakgrunn i ny avtale med TBRT IKS. Det kan også nevnes at GBR IKS i samme tilbud også oppnådde en årlig pris på 1,5 mill. kroner knyttet til at TBRT IKS dekker høydeberedskapsbehovet i Melhus sentrum. Begge beløpene indeksreguleres årlig med endringene i konsumprisindeksen. Førstnevnte behov knyttet til dagkasereringen utløses ikke før behovet oppstår, jf. 8000 innbyggere.

For Melhus sin del er det derfor ikke grunnlag for å kunne regne inn en økning i utgiftene med 0+-beregningene på mere enn 1,5 mill. kroner. Det er imidlertid viktig å ta med seg at denne utgiften også må ivaretas i det økonomiske oppsettet i alternativ 1.

For Midtre Gauldal sin del vil årlig økning i utgifter være lavere enn dette.

c) Alternativ 1 – samorganisering av GBR IKS og TBRT IKS

Norconsult har skissert en modell hvor TBRTs eksisterende organisasjonsstruktur danner hovedrammen, mens GBR IKS inngår som en geografisk enhet. Ledelses- og støttefunksjoner samordnes, mens den operative beredskapen fortsatt organiseres geografisk.

For Melhus sin del er det særlige forhold som må ivaretas når sentrum overgår 8000 innbyggere. To varianter vurderes. 1A: Melhus brannstasjon videreføres. 1B: Melhus brannstasjon avvikles og området dekkes fra heltidsberedskapen på Sandmoen. Vurderingene av disse alternativene vurderer ikke mer her.

Fordeler

Den viktigste fordel er tilgang til et vesentlig større og bredere fagmiljø. Dette gjelder blant annet forebygging, beredskap, analyse, planverk, kompetanseutvikling, IKT, HR og andre støttefunksjoner.

Dette kan redusere personavhengighet og organisatorisk sårbarhet, fordi oppgaver som i GBR IKS kan være knyttet til få personer, kan inngå i større fagmiljøer.

Større fagmiljøer kan også gi bedre forutsetninger for rekruttering, kompetanseutvikling og karrieremuligheter.

Alternativet gir mulighet for samordning av ledelses- og støttefunksjoner og dermed et økonomisk effektiviseringspotensial. Norconsult understreker imidlertid at de beregnede innsparingene er teoretiske og beheftet med betydelig usikkerhet.

Dersom Melhus stasjon videreføres, kan mye av dagens lokale operative tilstedeværelse og lokalkunnskap beholdes samtidig som organisasjonen får tilgang til TBRTs større fag- og støttemiljø.

Ulemper/usikkerhet

Midtre Gauldal og Melhus vil inngå i en betydelig større organisasjon. Dette innebærer større organisatorisk og styringsmessig avstand mellom kommunen, øverste ledelse og den operative virksomheten.

Både Midtre Gauldal og Melhus kommunes relative eierinnflytelse vil være mindre enn i dagens GBR IKS. Hvordan dette konkret slår ut, avhenger av framtidig selskapsavtale, eierandel, representasjon og styringsmodell – forhold som ikke er ferdig utredet i fase 1.

En større organisasjon innebærer også mer formaliserte beslutnings- og budsjettprosesser. Dette kan gi større grad av standardisering, dokumentasjon og likebehandling, men samtidig mindre lokal fleksibilitet.

Det foreligger også gjennomføringsrisiko. Organisasjonene har ulike systemer, arbeidsformer, kultur og organisatorisk modenhet. Gevinster ved sammenslåing kommer derfor ikke automatisk, men forutsetter god implementering og tydelig lokal organisering.

d) Alternativ 2 gjelder TBRT IKS og FBRT IKS – kommenteres ikke her

e) Alternativ 3 - Samorganisering av GBR IKS, TBRT IKS og FBRT IKS

Dette alternativet innebærer én samlet brann- og redningsorganisasjon for hele området som i dag omfattes av tre selskaper.

Norconsult legger også her TBRTs eksisterende organisasjonsstruktur til grunn som et prinsipielt utgangspunkt. Fosen og Gauldal kan organiseres som geografiske distrikter eller driftsenheter, samtidig som strategisk ledelse og støttefunksjoner samles.

Fordeler

Alternativet gir det største samlede fagmiljøet av de tre alternativene. Det gir størst potensial for spesialisering, kompetansedeling, analysekapasitet, støttefunksjoner og systematisk kompetanseutvikling.

En større organisasjon kan også gi høyere beredskapsmessig robusthet ved store, langvarige eller samtidige hendelser, fordi personell, ledelsesressurser og spesialkapasiteter inngår i samme organisasjon.

Alternativet gir bedre muligheter for strategisk plassering og felles bruk av spesialressurser og materiell, og kan redusere behovet for at hvert geografiske område bygger opp de samme funksjonene.

Det gir også potensial for en mer helhetlig regional tilnærming til totalberedskap og sivil-militært samarbeid, noe som er relevant i et stadig mer sammensatt beredskapsbilde.

Ulemper/usikkerhet

Dette alternativet innebærer samtidig den største organisatoriske kompleksiteten. Tre organisasjoner med ulik størrelse, kultur, geografi, økonomi, organisering og modenhet skal integreres.

Avstanden mellom den enkelte kommune og organisasjonens sentrale ledelse vil kunne bli større. Dette gjør utforming av eierstyring og lokal ledelse særlig viktig.

For både Midtre Gauldal og Melhus kan kommunenes relative innflytelse bli mindre enn både i dagens GBR IKS og i en samorganisering som bare omfatter GBR IKS og TBRT IKS.

Det er også en risiko for at lokale behov konkurrerer om oppmerksomhet og ressurser med behov i et langt større geografisk område. Dette kan motvirkes gjennom distrikts organisering, klare delegasjoner og kriterier for ressursfordeling, men slike løsninger er ikke ferdig utredet.

En større sammenslåing vil videre innebære den mest omfattende implementeringsprosessen, med behov for harmonisering av styringssystemer, arbeidsprosesser, IKT, kultur, personalforhold, økonomi og faglige standarder.

Det må også tas hensyn til at på Fosen har FBRT betydelige identifiserte framtidige ressursbehov. I 0+-beregningen anslås FBRTs økning til om lag 17 mill. kroner årlig (Ikke kontrollert), mot 1,5 mill. kroner for GBR IKS (kontrollert av daglig leder i GBR IKS som nevnt over) og 3,1 mill. kroner for TBRT (Ikke kontrollert). Dette betyr ikke at Midtre Gauldal og Melhus automatisk vil bli belastet med disse kostnadene ved en sammenslåing, men illustrerer at det er av største betydning at framtidig kostnadsfordelingsmodell og eierbrøk bør avklares før endelig beslutning.

f) Konsekvenser for økonomi

Null pluss alternativet

Null-pluss-alternativet er utarbeidet på bakgrunn av en bestilling fra kommunedirektørene i de eierkommunene som er deltakere i utredningen. Formålet er å synliggjøre et overordnet kostnadsnivå dersom identifiserte behov i de enkelte brann- og redningsvesenenes beredskaps analyser legges til grunn.

Alternativet tar utgangspunkt i de sist utarbeidede risiko- og sårbarhetsanalyser, forebyggende analyser og beredskapsanalyser for de tre brann- og redningsvesenene. Det understrekes at disse analysene i begrenset grad er direkte sammenlignbare, og at de varierer både i detaljeringsnivå og metodisk tilnærming.

Det er videre viktig å presisere at ingen av analysene som ligger til grunn for vurderingene er vedtatt av de respektive kommunestyrer, representantskap, og at de dermed ikke må forstås som vedtatte eller gjeldende styringsdokumenter eller brannordninger. De representerer i stedet faglige vurderinger av behov og utviklingsretning på tidspunktet de ble utarbeidet.

Null-pluss-alternativet må derfor forstås som en teoretisk sammenstilling av identifiserte behov, hvor disse er omregnet til årsverk og tilhørende kostnadsnivå. Alternativet gir et illustrativt bilde av hvilke ressurser det kan være behov for dersom dagens analyser legges til grunn uten vesentlige endringer.

Det er samtidig avgjørende å understreke at en eventuell sammenslåing av brann- og redningsvesenene vil innebære etablering av et nytt geografisk ansvarsområde, med tilhørende endret risikobilde. Dette vil kreve en ny, helhetlig beredskapsanalyse for den sammenslåtte regionen, hvor dimensjonering av ressurser og organisering vurderes samlet. Først gjennom en slik analyse vil det være mulig å fastsette et mer presist og beslutningsrelevant ressurs- og kostnadsnivå.

Videre innebærer ikke en sammenslåing nødvendigvis en reduksjon i behovet for materiell, utstyr og støttefunksjoner. Flere av tiltakene som er identifisert i analysene – som anskaffelse av spesialisert utstyr (for eksempel droner), tilpasning av kjøretøy og materiell, samt behov knyttet til uniformering og støtteutstyr vil i stor grad være knyttet til oppgaveløsningen i det enkelte område. Slike behov kan derfor i stor grad videreføres, uavhengig av organisasjonsform.

Samlet sett må null-pluss-alternativet forstås som et forenklet og indikativt sammenligningsgrunnlag, og ikke som et uttrykk for et fremtidig, optimalisert nivå for en sammenslått brann- og redningstjeneste.

Med dette som utgangspunkt er det foretatt en oppstilling som har til hensikt å belyse det som etterspørres fra kommunedirektørene og uttrykke dette i tall størrelser.

Hovedrapporten sammenligner i stor grad samorganisering med dagens faktiske kostnadsnivå, mens 0+-notatet illustrerer hvordan kostnadsnivået kan utvikle seg dersom identifiserte behov i de tre organisasjonenes egne analyser realiseres.

For GBR IKS viser 0+-notatet en estimert årlig økning på om lag 4,8 mill. kroner, hvorav rundt 3,85 mill. kroner er knyttet til forventet dagkasernering i Melhus og rundt 0,95 mill. kroner til øvrige identifiserte behov. Dette er nå som pekt på over korrigert ned til 1,5 mill. kroner samlet for GBR IKS. Slik det fremgår av oversendt økonomiplan for perioden 2027-2030 vil både økte utgifter til høydeberedskap og økte utgifter til dag kasernering bli belastet Melhus kommune 100 %. Det at høydeberedskapet ikke er trukket konkret inn i en sammenligning mellom 0+- notatet og de øvrige alternativene henger sammen med at dette også utløser nye utgifter i de andre alternativene (1. og 3.).

For alle tre organisasjonene samlet angir 0+ alternativet følgende indikative økning:

- FBRT IKS: ca. 17 mill. kroner (Ikke kontrollert)
- GBR IKS: ca. 1,5 mill. kroner (Kontrollert)
- TBRT IKS: ca. 3,1 mill. kroner (Ikke kontrollert)
- Samlet: ca. 21,6 mill. kroner årlig.

Norconsult presiserer imidlertid at beregningene er teoretiske, at investeringer i blant annet materiell, kjøretøy, IKT og bygg ikke er inkludert, og at tallene ikke bør benyttes direkte som beslutningsgrunnlag uten ytterligere kvalitetssikring.

Årlige besparelse av lønnskostnader sammenlignet med nullalternativet

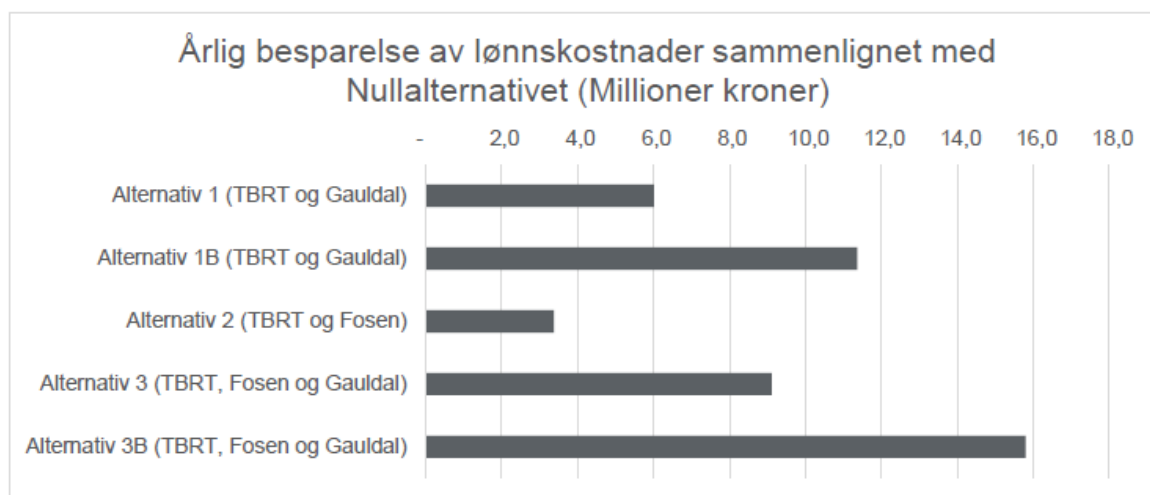
Oversikten under er hentet fra hovedrapporten fra Norconsult og viser årlige besparelser av lønnskostnader sammenlignet med nullalternativet i mill. kroner.

Alternativ 1 (Samorganisert GBR IKS og TBRT IKS) er omtalt i rapportens kap. 6.2. Det er her lagt til grunn at en Samorganisering ville ført til en lønnsreduksjon på om lag 6 mill. kroner årlig. I dette ligger det at stillingene som brannsjef, leder forebyggende, leder beredskap, HR rådgiver, fagleder feier samt brannmester drift og brannmesterrøykvern avvikles. Dette er i dag faste stillinger som håndteres i et eventuelt samorganisert selskap. Effekten knyttet til Midtre Gauldal kommune vil derfor være avhengig av hvordan dette slår ut gitt de ansattes rettigheter i et samorganisert selskap samt hvor stor eierandel Midtre Gauldal vil få i dette selskapet.

Alternativ 1B (Samorganisert GBR IKS og TBRT IKS med nedleggelse av Melhus brannstasjon). Det er her lagt til grunn en lønnsbesparelse på årlig 11,5 mill. kroner, men det er vanskelig å se hva som ligger til grunn for økningen på 5,5 mill kroner utover alternativ 1A. Forholdene er omtalt i rapportens kap. 6.2.1

Alternativ 3 (Samorganisert GBR IKS, TBRT IKS og FBRT IKS). Det er her lagt til grunn en lønnsbesparelse på 9 mill. kroner årlig. Forholdene er omtalt i rapportens kap 6.41

Alternativ 3B (Samorganisert GBR IKS, TBRT IKS og FBRT IKS med nedleggelse av Melhus brannstasjon). Det er her lagt til grunn en lønnsbesparelse på i underkant av 16 mill. kroner årlig. Forholdene er omtalt i rapportens kap 6.41

Figur 8-1 - Årlig besparelse av lønnskostnader sammenlignet med Nullalternativet (Millioner kroner)

Hvordan dette til samlet vil slå ut i forhold til hvor mye Midtre Gauldal må bruke av ressurser på brann og forebygging i årene fremover er det vanskelig å ta stilling til med utgangspunkt i rapporten som foreligger. Under er det listet opp en del forhold som vil få betydning for utfallet:

- Hvilken eierandel kommunen får i de to mulige selskapsstrukturene
- Hvordan vil de overflødige ansatte som danner basisen i besparte lønnskostnader bli håndtert i en ny organisasjon
- Hva skjer med rammebetingelsen for alle ansatte i en ny harmonisert organisasjon
- Hvor lang tid vil det ta å ta ut effektene av en eventuell besparelse som skissert over

Utover dette er det vanskelig å direkte sammenligne ressursbruken i deltakerkommunene i TBRT IKS med deltakerkommunene i GBR IKS hva angår ressursbruk pr innbygger i dag. Dette henger til dels sammen med at rapporten ikke ser på hvordan eierskapet til brannstasjonene og økonomien knyttet til brannstasjonene håndteres i dag og vil bli håndtert i fremtiden. Videre fører GBR IKS sine regnskaper etter regnskapsloven mens TBRT IKS fører sine regnskaper etter kommunelovens bestemmelser. GBR IKS regnskapsfører også sine pensjonsutgifter på en annen måte enn TBRT IKS. Ved en direkte sammenligning av ressursbruken i eierkommunene må en også trekke inn dette.

Kommunedirektørens oppsummerende vurdering og konklusjon

Som nevnt er Norconsults utredning en fase 1-utredning. Den omfatter ikke detaljert vurdering av arbeidsrettslige konsekvenser, endelig organisasjonsmodell, konkrete investeringer eller detaljert dimensjonering. Kommunedirektøren vurderer derfor at en eventuell beslutning om videre

samorganisering først og fremst bør forstås som valg av retning for videre utredning, ikke som godkjenning av en ferdig organisasjons-, økonomi- eller stasjonsmodell.

- Videreføring av GBR IKS gir størst kontinuitet, lokal forankring og direkte eierinnflytelse. Samtidig må Melhus og Midtre Gauldal håndtere selskapets identifiserte behov for økt kapasitet, kompetanse og framtidig beredskap innenfor en relativt liten organisasjon.
- En samorganisering mellom GBR IKS og TBRT IKS gir tilgang til en vesentlig større organisasjon og større fagmiljøer, samtidig som det er mulig å opprettholde lokal beredskap gjennom dagens stasjonsstruktur. Alternativet innebærer imidlertid redusert direkte eierinnflytelse, større organisatorisk avstand og behov for en omfattende omstillingsprosess.
- En samorganisering av alle tre selskapene gir størst samlet kapasitet og størst potensial for spesialisering, robuste fagmiljøer og samordning av ledelses- og støttefunksjoner. Samtidig innebærer dette alternativet størst organisatorisk kompleksitet og gjør spørsmål om eierstyring, kostnadsfordeling, lokal ledelse og geografisk ressursfordeling særlig viktige.

Disse tre alternativene representerer ulike løsninger på balansen mellom på den ene siden lokal styring og nærhet på den ene siden og organisatorisk robusthet, faglig bredde og stordriftsmuligheter på den andre.

Ingen alternativer er uten ulemper. Videreføring av GBR IKS innebærer sterk lokal styring og kontinuitet, men også fortsatt organisatorisk sårbarhet og behov for framtidige ressursøkninger. Samorganisering med TBRT gir større fagmiljø og organisatorisk robusthet, men samtidig større organisatorisk avstand og mindre direkte lokal styring. En samorganisering av alle tre selskapene forsterker både mulighetene knyttet til faglig bredde, spesialisering og ressursutnyttelse og utfordringene knyttet til kompleksitet, styring og lokal forankring.

Norconsults hovedfunn er at samorganisering kan gi bedre forutsetninger for robuste fagmiljøer, systematisk kompetanseutvikling og redusert organisatorisk sårbarhet, men at dette må veies mot utfordringer knyttet til lokal forankring, lokalkunnskap og legitimitet.

Samtidig mener kommunedirektøren at det slik beslutningsgrunnlaget ligger nå, er det ikke mulig å konkludere entydig med at samorganisering faktisk er best. Dette fordi det:

- Samlet sett ikke gis et klart nok bilde på at Midtre Gauldal kommune oppnår økonomisk gevinst av å slå sammen GBR IKS med TBRT IKS eller TBRT IKS og FBRT IKS.
- Tilleggsrapporten sier at ved en sammenslåing etableres et nytt geografisk ansvarsområde og dermed et endret risikobilde, slik at det må gjennomføres en ny helhetlig beredskapsanalyse før et presist framtidig ressurs- og kostnadsnivå kan fastsettes.
- Det mangler dermed et sammenlignbart beslutningsgrunnlag som avklarer framtidig eier- og styringsmodell, kommunenes eierandel og representasjon, kostnadsfordeling og forventet eierbidrag, framtidig lokal ledelse, konsekvenser for ansatte, nødvendige investeringer og overgangskostnader samt en ny felles risiko- og beredskapsanalyse.
- Løsningen for Melhus sentrum er av særlig betydning for Melhus selv, men er også av interesse for Midtre Gauldal og GBR IKS framtid. Administrasjonen i Melhus sier at «En eventuell endring av stasjonsstrukturen bør ikke besluttet før det foreligger en helhetlig beredskapsanalyse som dokumenterer konsekvensene for responstid, samlet innsatskapasitet, samtidige hendelser, lokalkunnskap og øvrig beredskap i Melhus kommune».

Kommunedirektøren ser at det vil kreve flere nye utredninger, for å få utredet godt nok om samorganisering er et aktuelt alternativ og forankret dette i eierkommunene. I det ligger det store kostnader, krevende prosesser med mange kommunestyre involvert – og dermed lang tids usikkerhet for eierne, GBR IKS og ledelse/ansatte. Dette i en kontekst der kommunestyret nettopp har sagt ja til å lage et oppgavefellesskap for brannsamarbeid i Trøndelag. Brann- og

redningsselskapene selv, og i alle fall GBR IKS, synes klart mest motivert for at denne samarbeidsprosessen skal lykkes.

Et sentralt politiske spørsmål vil være hvordan Midtre Gauldal som kommune skal balansere hensynet til lokal styring og nærhet mot faglig og organisatorisk robusthet, samt hvilken økonomisk og beredskapsmessig risiko kommunen er villig til å bære innenfor de ulike organisasjonsmodellene.

Kommunedirektøren er utfra en helhetlig vurdering kommet frem til at lokal forankring og sterk lokal medvirkning er særdeles viktig i alle de utfordringer som det pekes på knyttet til forhold som et fremtidig brann- og redningsvesen skal ivareta og at det fremover må videreutvikles gode samarbeidsplattformer mellom brannsselskapene i regionen.

Så er det viktig å si at etter kommunedirektøren vurdering, så er det å fortsette akkurat som i dag bør imidlertid ikke være et alternativ. Utvikling og omstilling er nøkkelord for kommunene, og må være det også for brann- og redningsselskapene gitt det utfordringsbildet de står overfor.

Skal GBR IKS være et tilstrekkelig bærekraftig alternativ framover, mener kommunedirektøren at bla. følgende være viktig:

- Brannsamarbeid Trøndelag må vise seg effektiv i å synliggjøre faglige og økonomiske gevinster, og fungere godt nok styringsmessig for eierne.
- Det må jobbes aktivt for faglig, økonomisk og organisatoriske robusthet i GBR IKS, og at selskapet gjennom årsmeldinger mv viser styringsdata som sammenligner beste praksis i andre selskaper. Styringsdata som viser hvor mye den enkelte kommune bruker pr innbygger på ulike funksjoner som for eksempel forebygging, er interessant.
- God eierstyring er nødvendig for å se om vi lykkes med dette, eller om situasjonen og rammebetingelsene mer heller i retning av at samorganisering er bedre alternativ. Foruten styring IKSet sine organer, bør det som del av eierstyringen være jevnlig kontakt mellom selskapet og kommunedirektørene.

Dersom det politisk er flertall for å vektlegge utfordringer knyttet til fremtidig manglende organisatorisk robusthet, manglende kapasitet til å håndtere større hendelser og usikkerhet knyttet til å ivareta den faglige oppdateringer i GBR IKS slik rapporten peker på som utfordringer i 0 alternativet - må kommunestyret legge opp til konkrete vedtak om å gå videre inn i fase 2 av utredningene.